

Fräls oss från coacherna

🕒 12-05-23 12:32

RELATIONER

Charlotte Orwing har skrivit manus till nutidssatiren "Coacherna" som visats under våren på SVT. Foto: SVT.

KLARAR DU COACHSPRÅKET?

- Visualisering = idén om att alla kan uppnå lycka bara genom att tänka på den. Går det åt helvete är det ditt eget fel.
- Energi = av grekiskans energieia, en fysikalisk storhet som mäter arbete. Kan i de här sammanhangen betyda ungefär vad som helst.
- Balans = illusionen om att livet inte är en berg- och dalbana. Stressande modeterm som får dig att känna dig otillräcklig.
- Värdegrund = vanligt folkvett i fluffig coachförpackning.
- Kommunikation = prat.
- Helhetssyn = att ta hänsyn till allt, samtidigt. Ungefär som att försöka titta på alla tv-kanaler samtidigt.
- Närvaro i nuet = tvångsglädjekultur som går ut på att inte bekymra sig så mycket om exempelvis arbetslöshet och migrän.
- Personligt varumärke = iskall föreställning om att allt och alla är varor som kan köpas och säljas.

Glöm divanen! Vår tids själasörjare stavas coach. Men hallelujaropen byts mot kritik – nu skrattar vi till och med åt coacherna.

Proppen gick ur under förra arbetsmarknadsministern Sven-Otto Littorin. Det var då Arbetsförmedlingen fick tre miljarder extra för upphandling av externa jobbcoacher – ett rejält lyft för den spretiga coachbranschen med tusen och åter tusentals coacher, som i Dr Phils och Oprah Winfreys anda är redo att leverera snabba svar på komplicerade frågor oavsett livssituation.

Senare avslöjanden om att vart sjätte av de 867 av Arbetsförmedlingen anlidade jobbcoachföretagen fifflat med ekonomin väckte visserligen viss förståmning, liksom uppgifterna om att jobbcoacher fäst elektroder i arbetslösas örsnibbar för att lära dem "inre balans".

Vem som helst kan kalla sig coach – och många av de 6432 företag som poppar upp vid en sökning på "coacher" i Eniro använder ett svärgenomträngligt fikonspråk med begreppet "personlig utveckling" i centrum.

Succécoacher som Mia Törnblom och Elizabeth Gummesson toppar bästsäljarlistorna, samtidigt som ordet "coach" sprider sig som en präriebrand i vokabulären och ersätter begrepp som lärare, rådgivare, själasörjare och chef.

"Certifierad" coach

Emellertid anas nu en viss övermättnad. Ett tydligt tecken är att folk börjat skratta åt coacherna.

– Det är absolut humor i detta, att någon som går en kurs på tre–fyra veckor har mage att ta på sig en expertroll och kalla sig "certifierad", säger Charlotte Orwin som skrivit manus till nutidssatiren "Coacherna", som rullat i SVT under våren. Tre livscoachers råd om lycka och framgång visar sig bli väldigt dyra. Idén föddes ur Charlotte Orwins förundran över att så många i verkliga livet tycks svälja coachkonceptet med hull och hår.

– Plötsligt fanns det coacher överallt. Jag började få mejl från vänner som sagt upp sig från sina jobb och sadlat om till coacher och alla var så himla positiva.

– Coacher använder ofta sin egen, autentiska historia om matmissbruk, utbrändhet, överdrivet städande eller vad det nu kan vara som bevis för att de kan hjälpa dig. Att tro på det känns väldigt infantilt – det finns ju ingen forskning alls som visar att det fungerar.

Coacher kan nog vara en jättebra hjälp för chefer som inte vågar tala inför folk, eller inför golflandslagets turneringar. Men de är ute på mycket tunn is när de med sin korta utbildning går över i att livscoacha människor som kanske är deprimerade, missbrukare eller psykopater. "Vi jobbar inte med sjuka", säger coacherna. Nähä, och hur vet de det?! Det coacherna däremot är väldigt bra på är marknadsföring av snabba lösningar.

En andlig väckelserörelse

En annan form av coachkritik framförs av Anne-Christine Hornberg, professor i religionshistoria och aktuell med boken "Coaching och lekmannaterapi". Hon liknar coachningen vid en andlig väckelserörelse med starka känslor, mycket halleluja.

– Precis som under 1800-talets väckelse handlar det om att frigöra en inre kraft.

– Det intressanta i coachernas budskap är att denna inre potential bara går att nå med hjälp av en coach. Och misslyckas man första gången, har coacherna alltid en lösning: mer coachning. Det här är en marknadsföringsmodell som visat sig oerhört framgångsrik.

Anne-Christine Hornberg beskriver coachningen som en slags marknadens religion, individcentrerad och helt inriktad på framgång. Genom positivt tänkande kan du förändra ditt liv, och om du trots coachning förblir arbetslös, olycklig, stressad och fattig är felet alltid ditt eget, aldrig coachens.

Eftersom relationer, känslor och omvårdnad i hög grad tillhör den traditionellt kvinnliga sfären, kan nog kvinnor uppleva sig särskilt träffade av coachideologin, menar Anne-Christine Hornberg – och därmed känna sig extra misslyckade om coachningen inte fungerar.

– 80 procent av alla coacher och lekmannaterapeuter är kvinnor. Någon kvinnorevolution är det inte, säger hon och påpekar att någon tjänar pengar på dem som vill bli coacher.

Kritik mot den oreglerade coachbranschen finns i många länder, med krav om att den ska utsättas för samma lagstiftning och vetenskapliga prövning som inom vården.

I stället för att ge efter för trycket, har de två branschorganen ICF och EMCC valt motsatt väg.

Vill slippa granskning

I en skrivelse till EU-kommissionen väddar organisationerna om att få slippa inordna sig under nationella lagar.

”Coachbranschen är en ny profession som håller på att ta form. Det vore därför förödande för coachbranschen att alltför tidigt behöva anpassa sig till en lagstiftning som inte är anpassad för yrket”, skriver de i ett pressmeddelande.

Domenico La Corte är tillträdande ordförande för ICF i Sverige.

Förklara varför det är så viktigt att slippa granskning utifrån, exempelvis från statligt håll?

– Vi vill gärna ha oberoende granskning, och sådan sker också. Problemet med de statliga regelverken är att de inte upplevs som lämpliga för branschen, säger La Corte.

Fotnot: ICF är en förkortning för Internationella coachfederationen. EMCC står för Europeiska mentors- och coachningsrådet.

AV: Fredrik Kullberg